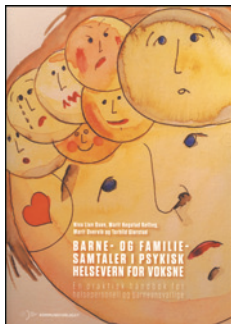

Hvordan snakke med barn – om det vi ikke snakker om

Nina Lien Osen, Marit Hegstad Relling, Marit Overvik et al.

Barne- og familiesamtaler i psykisk helsevern for voksne

En praktisk håndbok for helsepersonell og barneansvarlig. 191 s, ill. Oslo: Kommuneforlaget, 2015. Pris NOK 388 ISBN 978-82-446-2242-4

«Når man er vokst opp i et hjem med psykisk sykdom eller rus er man nærmest 'trent i' å være taus», skriver Maja Michelsen i en kronikk om sin barndomserfaring med en alvorlig syk mor (1). Maja lærte seg tidlig ordene «suicidal», «manisk», «ECT» og «litium». Om møte med helsepersonell sier hun følgende: «Som barn ble jeg ofte møtt av standardfraser som jeg følte var mer innøvd enn tegn på ekte engasjement og medfølelse. En slik hyppig brukt frase var: 'Du behøver ikke å ha dårlig samvittighet.'»

Forfatterne, et knippe barneansvarlige ved Tiller DPS, har som sin hjertesak å gjøre helsepersonell bedre til å hjelpe barn som Maja. Gjennom år er de blitt berørt av utallige historier om et helsevesen som ikke har evnet å se eller ivareta disse barna. Denne «skampletten» i medisinsens historie ledet i 2010 frem til egne lover om barn som pårørende (2, 3). Forfatterne ønsker å gi et praktisk hjelpemiddel til helsepersonell i møtet med familier der foreldre er syke og barn pårørende.

Foruten innledningen består boken av to deler. I del 1 gis en innføring i teoretiske og metodiske prinsipper i barne- og familiesamtaler. Modellen forfatterne presenterer, tar utgangspunkt i William Beardslees forebyggende familieintervensjon (FFI) (4). I del 2 har de søkelyset på praktiske gjennomføringer av samtaler. Med utgangspunkt i ni møter med ulike familier vises eksempler på hvordan man kan gå frem når man ønsker å snakke med barn om foreldrenes sykdom. Eksemplene er basert på forfatternes erfaringer fra klinisk arbeid. Møtene er inndelt etter alder på barna og synliggjør betydningen av å tilpasse kommunikasjonen i forhold til barnets alder/utviklingsnivå. Margteksten i del 2 viser til vurderinger og handlinger i praksishistoriene som er beskrevet og faglig begrunnet i del 1.

Boken er tiltalende med rike illustrasjoner laget av Marit Hegstad Relling. De er med på å lette formidlingen av budskapet. Tegninger som visualiserer psykiske lidelser som «tankesykdom», og skjemaer som «Hvem hjelper meg», er enkle verktøy som lett kan overføres til egen praksishverdag.

Forfatterne viser hvordan helsepersonell kan bidra til å forebygge at barn som pårørende utvikler egne helseproblemer. De lykkes med å formidle en oppskrift som egentlig er ganske enkel: å legge til rette for å la barn få fortelle om sine opplevelser og tanker, gi alderstilpasset informasjon og bryte ned tabuer. Boken gir nødvendige verktøy til å komme i mål med samtaler. Veien videre er trolig vanskeligere, men ikke mindre viktig: hvordan jobbe for å sikre at barn og foreldre får trygghet i en vanskelig livssituasjon. Stikkord her er nettverksarbeid og godt tverrfaglig samarbeid. Her gis gode føringer for hvordan man kan komme i gang med slike prosesser.

Jeg anbefaler boken på det varmeste til alle profesjoner som kommer i kontakt med alvorlig syke foreldre eller barn som pårørende.

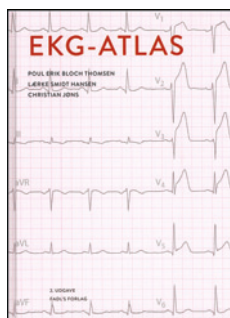
Bente Prytz Mjølstad

Allmennlege og universitetslektor, Lege-pasient-kurset
Institutt for samfunnsmedisin
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Litteratur

1. Michelsen M. Det vi ikke snakker om. Aftenposten 13.3. 2013. <http://aftenposten.no/meninger/kronikker/Det-vi-ikke-snakker-om-7145847.html> (12.8.2015).
2. Helse- og omsorgsdepartementet. Lov om helsepersonell mv., § 10a, § 25. LOV-1999-07-02-64.13.
3. Helse- og omsorgsdepartementet. Lov om spesialisthelsetjenesten m.m., § 3-7a. LOV-1999-07-02-61.
4. Beardslee WR, Gladstone TR, Wright EJ et al. A family-based approach to the prevention of depressive symptoms in children at risk: evidence of parental and child change. *Pediatrics* 2003; 112: e119–31.

Litt for lett om EKG

Poul Erik Bloch Thomsen, Lærke Smidt Hansen, Christian Jøns

EKG-atlas

2. utg. 254 s, ill. København: FADL's Forlag, 2015. Pris DKK 400 ISBN 978-87-7749-730-8

Med *EKG-atlas* henvender Thomsen, Hansen og Jøns seg primært til medisinstudenter og leger i spesialisering innenfor indremedisin og anestesiolegi. Boken er ment å være en pedagogisk lærebok i forståelsen av elektrokardiografi og et atlas til hjelp i tolkning av EKG.

Boken er bygd opp etter samme lest som de fleste andre lærebøker i EKG, med introduksjonskapitler om basal elektrokardiografi etterfulgt av et forslag til tolkningsalgoritme før man går igjennom karakteristiske EKG-forandringer ved ulike kliniske tilstander. Deretter følger en gjennomgang av ulike arytmier før man viser klassiske EKG-forandringer ved gitte medikamenter og elektrolyttforstyrrelser. Til slutt følger et lengre kapittel om elektrofysiologisk utredning og behandling av takyarytmier før boken avsluttes med 13 EKG-kasus.

Språket er dansk og lettfattelig, men til tider relativt knapt. Layouten er behagelig med rikelige illustrasjoner. Eksempel-EKG er det svært mange av, og det er nærmest ikke én eneste siden uten minst ett EKG. Med denne nye utgaven er boken blitt større og har stive permer. Den passer følgelig ikke i frakkelommen.

Med seg på laget har Thomsen fått med seg to yngre kolleger som har bidratt til revisjonsarbeidet for å spisse formatet. Boken faller likevel litt mellom to stoler. Som pedagogisk lærebok for medisinstudenter er den kanskje dekkende hva angår tematikk, men etter min mening er den for kortfattet og tynt skrevet for å forklare det som erfaringsmessig er konseptuelt vanskelige temaer, for eksempel ulike «reentry»-takykardier. Kapitlet om elektrofysiologisk utredning og behandling er likevel noe vel detaljert og omstendelig i forhold til resten av innholdet.

Som atlas til å slå opp i, er boken derimot for stor til å være med på visitt som frakkelommepassasjer. Når man først er på lesesalen og trenger et eksempel-EKG, vil man uansett raskere finne flere gode eksempler på nettet. For leger i spesialisering har nok denne boken ingen nytteverdi annet enn som repetisjonshjelpemiddel dersom man har vært lenge borte fra klinisk arbeid.

Alt i alt er denne utgivelsen etter mitt syn ikke helt det den definerte målgruppen er ute etter. De fleste vil nok være tjent med å finne en bok som er litt mer klar på hva den ønsker å være.

Kjetil Løland

Lege i spesialisering, ph.d., Hjerteravdelingen
Haukeland universitetssykehus